

- languages.karazin.ua/resources/d5bf55eef96046e0876b662543a0c5e1.pdf#page=198 . (дата звернення: 20.03.2025).
5. Часовських, А. А. Переклад емотивно-експресивної лексики в кінофільмі «Я – панда» / «Turning red» (на основі дубляжу студіями «LeDoyen» і «DniproFilm») : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 - філологія / наук. кер. М. В. Черник. Суми: Сумський державний університет, 2022. 94 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90495/1/Chasovskykh_mag_rob.pdf (дата звернення: 20.03.2025).
 6. O'Sullivan C. Translating Popular Film. Palgrave Macmillan, 2011. 243 p. URL: https://www.academia.edu/76746416/Translating_Popular_Film (дата звернення: 20.03.2025).

Чихарівський Валентин

Науковий керівник – доц. Караневич Мар'яна

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПЕРЕКЛАДАЧА НА ВІДТВОРЕННЯ ОРИГІНАЛЬНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна концепція перекладу художньої літератури полягає не лише у механічній передачі смислової структури оригінального тексту, а й у творчому переосмисленні його змісту. Слід зазначити, що для адекватного відтворення суті першоджерела, перекладачеві спочатку потрібно усвідомити його як єдине ціле, а також визначити його стилістичні особливості та емоційне забарвлення. Таким чином, обов'язковою умовою коректного перекладу є збереження стилю автора та врахування різних факторів, які допоможуть передати ідею оригіналу.

Серед вітчизняних досліджень, присвячених вивченню проблеми перекладу художньої літератури, слід, насамперед, виокремити колективну монографію під назвою «Особливості художнього перекладу: граматичний аспект», автори якої стверджують, що «текст художнього твору є особливим і за лінгвістичною структурою, і за літературознавчими компонентами, які взаємодіють між собою, створюючи єдиний живий мистецький організм – художній текст, не порушувати цілісність якого прагне кожен перекладач з метою кращого сприйняття його продукту читачем на рівні оригіналу» [4, с. 4]. Водночас кожен перекладач, який виступає посередником між автором оригінального тексту та його цільовим читачем, має самотутній стиль, власний підхід та бачення щодо роботи над текстом, які в результаті неодмінно ведуть до утворення різних версій перекладу, що визначає актуальність нашої роботи.

Таким чином, мета нашої розвідки полягає у виявленні масштабу впливу індивідуального стилю перекладача на відтворення оригіналу, його сприйняття та розуміння вторинною цільовою аудиторією, шляхом встановлення відмінностей у перекладацьких прийомах, що виявлені в двох українськомовних версіях роману А. Крісті «Вбивство у «Східному експресі».

Занурившись у питання відмінностей у перекладах, може виникати питання, наскільки ідіостиль перекладача може вплинути на стилістику оригіналу. На думку С. Ревуцької, «перекладач художнього тексту має декодувати своє індивідуальне суб'єктивне бачення, а не просто намагатися якомога точніше передати зміст тексту-оригіналу, а значить виявити максимально творчі здібності» [4, с. 16]. Таким чином, будь-які відмінності та наявність

перекладацьких трансформацій, інколи навіть суперечливих, є наслідком різного сприйняття художнього твору перекладачами. Особливо це помітно у способах передачі мовних особливостей першоджерела та культурних реалій.

Розгляньмо на конкретних прикладах стилістичні особливості перекладів А. Сметюха та Н. Хаєцької на матеріалі роману «Вбивство у «Східному експресі». It was five o'clock on a winter's morning in Syria. Alongside the platform at Aleppo stood the train grandly designated in railway guides as the Taurus Express [8, с. 7]. – Це трапилося о п'ятій годині зимового ранку в Сирії. Поблизу платформи в Алеппо стояв потяг з величною назвою «Таврський Експрес» [2]. А. Сметюх доволі точно відтворює структуру вихідного речення, проте вилучає його частину. У той же час Н. Хаєцька перекладає так: Зимовий ранок, п'ята година, Сирія. Уздовж платформи в місті Алеппо розтягнувся потяг, котрий у залізничних путівниках велично називався Таврським експресом [3]. На відміну від А. Сметюха, перекладачка відтворює те, що назва потягу вказана в путівниках, тому її переклад точніший. Вона також вдається до перестановки і замість звичайного стояв потяг перекладає потяг розтягнувся, що додає певного стилістичного забарвлення.

Також, вважаємо за необхідне розглянути проблему відтворення власних назв у тексті, адже їх переклад має чимале значення для розуміння твору вторинним цільовим читачем. У тексті роману ми виявили такий приклад: Simplon Orient Express [8, с. 11]. Тут йдеться про додатковий маршрут «Східного експресу», який проходить через Альпи. А. Сметюх перекладає цю назву як Східний Експрес [2], вилучивши елемент Simplon. Хоча вилучення може впливати на розуміння вторинного тексту, наведений вище варіант є, на наш погляд, допустимим. Водночас, Н. Хаєцька вирішує відтворити повну форму власної назви – Експрес «Симплон-Схід» [3], адаптуючи її через зміну порядку слів.

Іншою властивою художній літературі особливістю є використання ідіом, які підсилюють образність та допомагають висловити думку експресивніше. Звернімо увагу на таку ідіому: I was at a loose end [8, с. 30]. Н. Хаєцька передає значення виразу так: Тоді я був вільний [3]. Водночас А. Сметюх вирішує перекласти таким чином: У мене майже не було грошей [2]. Занурюючися в контекст, можна дійти висновку, що герой дійсно перебував у досить скрутному становищі. Ймовірно, перекладач звернув увагу на загальну картину, яка постала перед ним, та вирішив вдатися до смислового розвитку. Проте, опираючись на тлумачення значення ідіоми у словнику Cambridge Dictionary [7], можемо констатувати, що перекладацьке рішення Н. Хаєцької було більш вдалим.

Перейдімо до розгляду питання мовленнєвих особливостей персонажів, а саме, наявності іншомовних (французьких) вкраплень в оригіналі, коректна інтерпретація яких повинна бути в центрі уваги перекладача. В сучасному перекладознавстві свої праці щодо вивчення проблеми іншомовних вкраплень присвятили такі українські дослідники як Г. В. Ташченко [5] та О.С. Гринько [1]. Г.В. Ташченко зазначає, що іншомовні вкраплення передаються за допомогою графічних і фонетичних засобів мови-оригіналу, тобто без будь-яких

морфологічних і синтаксичних змін [5, с. 157]. Подібної точки зору дотримується М. Ткачівська, яка підкреслює, що іншомовні вкраплення на письмі імплантуються у текст іншої мови без будь-яких змін, або із використанням транскрипції [6, с. 121]. Так, зокрема, простежується тенденція використання Н. Хаєцькою прийому імплантації іншомовних слів у переклад цільовою мовою. Вона залишає елементи французької мови та додає перекладацьку примітку для кращого розуміння роману читачем. Однак такі вкраплення, як *Monsieur* та *Mademoiselle* [3] вона вирішує транскрибувати. До цього прийому вдається і А. Сметюх [2]. У результаті ми отримуємо такий переклад: Мсьє, Мадемуазель [2, 3]. Також спостерігаємо схожу тенденцію у більш складних конструкціях з іншомовними вкрапленнями: *Then he stood aside from the steps to let Poirot enter the train. "Tout a fait au bout, Monsieur," he called. "The end compartment but one."* [8, с. 15]. Переклад Н. Хаєцької звучить так: Описля він відійшов убік, впускаючи Пуаро в потяг. *Tout à fait au bout, Monsieur!* – гукнув він. – Передостаннє купе [3]. Також, у примітці вона вказує точний переклад виділеного речення – *Аж у кінець, мсьє (фр.)*. Наведемо варіант перекладу А. Сметюха: Після цього він пропустив Пуаро у вагон. У кінець вагона. Передостаннє купе [2]. Перекладач зробив дослівний переклад з французької мови, а також вилучив фразу *he called*. Загалом, тут передано суть уривку та можна прослідкувати більш доступний для розуміння тексту стиль перекладача. Але водночас спостерігається певна стилістична нівеляція оригінального художнього твору.

Отже, дослідивши перекладацький аспект роману А. Крісті «Вбивство у «Східному експресі» ми з'ясували, що індивідуальний стиль перекладача відіграє важливу роль у сприйнятті твору цільовим читачем. Завдяки аналізу двох українських перекладів, ми дійшли висновку, що вони мають суттєві відмінності у виборі лексичних та стилістичних засобів, а також підходах до інтерпретації іншомовних вкраплень. Тому, художній переклад це не лише дослівне відтворення тексту, а й творчий процес, який не повинен призводити до спотворення сенсу оригінального художнього твору. Підводячи підсумок, вважаємо, що переклад Н. Хаєцької більш точно відтворює стилістику оригіналу. Водночас індивідуальний стиль А. Сметюха вирізняється своєю лаконічністю та трансформаціями, що полегшують розуміння тексту для вторинної цільової аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринько О.С. Іншомовні вкраплення : до проблеми функціонування та перекладу [Електронний ресурс]. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 10 (78). С. 62-65. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/issue/view/88> (дата звернення: 25.03.2025).
2. Крісті А. Вбивство у «Східному експресі»; пер. з англ. Андрія Сметюха [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3414> (дата звернення: 24.03.2025).
3. Крісті А. Вбивство у «Східному експресі»; пер. з англ. Надії Хаєцької [Електронний ресурс]. URL: <https://uabooks.net/reader/227/> (дата звернення: 24.03.2025).
4. Особливості художнього перекладу: граматичний аспект : монографія [Електронний ресурс] / С. К. Ревуцька та ін. Кривий Ріг : ДонНУЕТ. Вид. Р. А. Козлов. 2018. 116 с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua> (дата звернення: 23.03.2025).

5. Ташенко Г. В. Актуальні проблеми теорії та практики перекладу : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : друкарня «Мадрид», 2021. 168 с.
6. Ткачівська М. Р. Іншомовні вкраплення та їх відтворення в німецькомовних перекладах. Одеський лінгвістичний вісник. 2017. Вип. 9. Том 3. С.117-123.
7. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс] / Cambridge University Press. – URL: <https://dictionary.cambridge.org> (Дата звернення: 24.03.2025).
8. Christie A. Murder in the Orient Express. Harper Paperbacks. 2018. 137 p.

*Григорівська Ірина
Науковий керівник – доц. Гоца Наталя*

ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ ПЕРЕКЛАДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У сучасних умовах глобалізації та євроінтеграції зростає потреба в якісному перекладі юридичних текстів, зокрема нормативно-правових актів, міжнародних угод, судових рішень та інших документів, що регулюють правові відносини між державами та правовими системами. Переклад таких текстів є складним завданням, оскільки вимагає не лише глибокого знання мов, а й розуміння специфіки правових систем різних країн.

Однією з головних проблем перекладу європейських юридичних текстів є розбіжності між національними правовими системами. Зокрема, англосаксонська та континентальна системи права мають відмінні підходи до формування юридичних понять і термінів, що створює труднощі у пошуку релевантних еквівалентів при перекладі. Крім того, юридичні тексти часто містять складні синтаксичні конструкції, латинізми та специфічну термінологію, що потребує особливої уваги з боку перекладача.

Глобалізаційні процеси та інтеграція України до європейського правового простору вимагають гармонізації юридичної термінології та вдосконалення методів перекладу. У зв'язку з цим важливим є дослідження основних проблем і викликів, що виникають у процесі перекладу європейських юридичних текстів.

Таким чином, представлена стаття спрямована на аналіз труднощів перекладу юридичних документів у європейському контексті та визначення підходів до їх подолання.

Метою представленого дослідження є виявлення основних проблем і викликів, що виникають у процесі перекладу європейських юридичних текстів, а також аналіз їх впливу на точність і коректність відтворення правової інформації. Дослідження зосереджується на визначенні особливостей юридичних текстів у різних правових системах Європи, аналізі основних лінгвістичних, стилістичних і юридичних труднощів перекладу, оцінці впливу глобалізаційних процесів та євроінтеграції на юридичний переклад, а також пошуку ефективних підходів і стратегій для подолання виявлених проблем. Результати дослідження можуть бути корисними для перекладачів, юристів та фахівців у сфері міжнародного права, оскільки сприятимуть підвищенню якості перекладу юридичних документів та гармонізації правової термінології.